

RUSIA ȘI ILAN ȘOR: ARHITECTII UNEI REȚELE DE DEZINFORMARE PE FACEBOOK

AUTOR : ANDREI RUSU

CO - AUTORI : EUGEN MURAVSCHI, ANDREI CURARARU

2025

Rezumat

Kremlinul și-a creat o rețea de mii de pagini generate automat doar pe Facebook pentru a deturna discursul public prin intermediul social media. Comunitatea „*WatchDog.MD*” a identificat **146 de pagini anonime** afiliate oligarhului fugar Ilan Șor prin care acesta plasează reclame politice. Adițional, încă **315 pagini anonime** din aceeași rețea sunt în regim „*stand-by*” – nu-și afișează locația, dar sunt pregătite să ruleze reclame. Analiza cuvintelor cheie folosite pentru numele acestor pagini demonstrează că ele fac parte dintr-o rețea mai largă de cel puțin **2167 de pagini create automatizat pe Facebook** de către Kremlin cu scopul de a influența procesele politice din Republica Moldova și alte state europene. Aceste cifre reprezintă, cel mai probabil, doar vârful iceberg-ului.

Zeci de pagini cu aceeași denumire generată aleatoriu din mai multe cuvinte cheie, continuă să activeze pe Facebook, asta deși regulile META nu permit existența a două pagini cu denumire identică. Pe lângă denumirile identice generate din mai multe cuvinte, paginile utilizează poze de profil ale unor domnișoare sustrase de pe site-uri de dating sau videochat.

În anul 2024, prin intermediul unor astfel de pagini anonime, Federația Rusă a finanțat masiv reclame pe Facebook pentru a distribui dezinformare în timpul alegerilor europarlamentare. Aproximativ 65% din aceste reclame politice au fost difuzate fără disclaimer pe Facebook în cel puțin 16 țări din UE.

Conform rapoartelor de monitorizare ale Comunității „*WatchDog.MD*”, după ce Ilan Șor a fost pus sub sancțiuni SUA pe [26 octombrie 2022](#) până la data de [1 septembrie 2024](#), oligarhul a cheltuit **469 990 de euro pentru a promova 1407 reclame pe Facebook**.

Rețeaua identificată va fi raportată către compania META, care va trebui să întreprindă măsurile corespunzătoare pentru a bloca paginile utilizate de persoane sancționate de SUA pentru destabilizarea Republicii Moldova.

Introducere

Alegerile parlamentare din 28 septembrie reprezintă un nou moment de cumpănă pentru Republica Moldova. Ele vor decide dacă Chișinăul va continua procesul de aderare la UE sau va reveni în sfera de influență a Rusiei. Kremlinul își folosește tot arsenalul de război hibrid pentru a deturna parcursul european al Republicii Moldova – cumpărarea voturilor, intimidarea societății civile și a presei independente, și promovarea dezinformării prin intermediul rețelelor de socializare.

În anul 2024, Federația Rusă a condus o amplă campanie online de deturnare a alegerilor europarlamentare din UE. Prin intermediul rețelelor de pagini anonime, Rusia a sponsorizat masiv reclame pe Facebook pentru a distribui dezinformare și a dezmina electoratul în ajun de

alegeri. Conform studiului [AI Forensics](#), peste **65% din reclamele politice au fost difuzate fără disclaimer pe Facebook în peste 16 țări din UE**, iar Meta a eliminat mai puțin de 5% din aceste anunțuri.

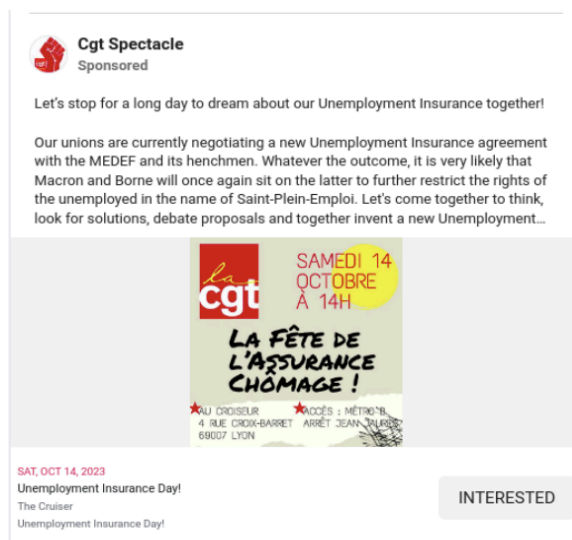

Fig 1. Exemplu de reclamă politică sponsorizată fără disclaimer la alegerile europarlamentare din 2024.
Sursă: [AI Forensics](#)

În Republica Moldova, piața reclamelor politice este dominată de către oligarhii fugari Ilan Șor și Veaceslav Platon, [sanționați](#) la nivel internațional pentru acțiuni de destabilizare a Republicii Moldova în interesele Federației Ruse.

Oligarhul Veaceslav Platon rula reclamele cu conținut manipulatoriu de pe pagina sa oficială de Facebook și cea a fostei jurnaliste Natalia Morari, cu care are împreună [un copil](#). Ilan Șor însă are tactica de a rula reclame cu ajutorul paginilor anonime, care au invadat Facebook-ul moldovenesc de la sfârșitul anului 2022.

„Ilan Șor pentru Popor” - primele tentative de rulare a reclamelor manipulatorii

Ilan Șor era o marionetă a regimului Plahotniuc, însă după ce acesta a pierdut puterea în 2019, ambii oligarhi au fugit din țară. Tot atunci, Șor a început să colaboreze activ cu Federația Rusă. Înfrângerea forțelor pro-ruse în frunte cu Igor Dodon și Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) la alegerile prezidențiale din 2020 și alegerile parlamentare anticipate din 2021, l-a apropiat pe Ilan Șor de Kremlin prin intermediul lui [Dmitri Peskov](#), purtătorul de cuvânt al lui Vladimir Putin. Spre deosebire de Dodon și PSRM, Șor și partidul său s-au dovedit a fi mai eficienți în fraudarea alegerilor din Republica Moldova.

Kremlinul a transferat privilegiul retransmisiunii canalelor rusești de la trustul media al socialiștilor la cel al lui Ilan Șor. În același timp însă a crescut importanța rețelelor de socializare pentru dezinformare. Șor a înțeles importanța și eficiența Facebook ca mecanism important de informare și mobilizare politică împotriva regimului Plahotniuc și a guvernării pro-ruse Dodon. Odată cu invazia rusă în Ucraina, și începerea procesului de aderare la UE a Republicii Moldova, Moscova prin intermediul lui Ilan Șor a încercat să genereze proteste [anti-europene](#) la Chișinău pentru destabilizarea țării.

În anul 2022, apar așa-zisele mișcări civice „O viață Nouă”, „Comitetul Salvării Naționale” și „Mișcarea Pentru Popor”, gestionate de Ilan Șor, fiind și primele [acțiuni promovate](#) de pagini anonime pe Facebook.

Fig 2. Pagina anonimă care promovează o petiție a „Mișcării pentru Popor”, conduse de către oligarhul Ilan Șor. Sursă: [Europa Liberă Moldova](#)

La sfârșitul anului 2022, Facebook-ul din Moldova este inundat de o serie de pagini cu denumirea „[Ilan Șor pentru popor](#)”, care aveau ca poză de profil imaginea oligarhului fugar și simbolistica Partidului „Șor”, care încă nu fusese scos în afara legii la acel moment.

Fig 3. Pagină poartă denumirea „Ilan ȘOR pentru popor”. Sursă: [ZDG.MD](https://www.zdg.md)

Paginile, originare din Asia de Sud-Est, rulau reclame politice interesele oligarhului fugar fără disclaimer, ceea ce încalcă regulile comunității META.

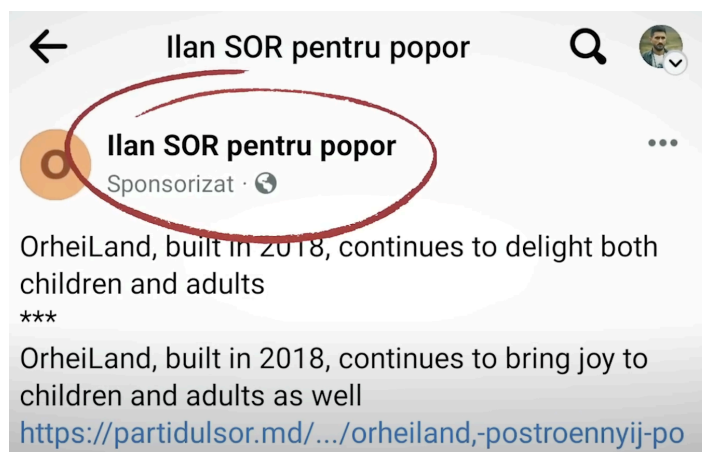

Fig 4. Pagina „Ilan Sor pentru popor” sponsorizează reclamă politică în interesele lui Partidului „Șor” fără a avea disclaimer. Sursă: [ZDG.MD](https://www.zdg.md)

Pentru a crește interacțiunile cu postările, gruparea Șor utiliza conturi false pentru comentarii elogioase în adresa oligarhului fugar și pentru a critica guvernarea PAS.

Fig 4. Conturi false ce scriu comentarii de laudă în adresa lui Ilan Șor și critică guvernarea PAS. Sursă: [ZDG.MD](https://www.zdg.md)

O investigație a [Ziarului de Gardă](#), bazată pe informații dintr-un telefon ce i-a aparținut președintelui raionului Orhei, Dinu Țurcanu, dezvăluia că în unul dintre chaturile membrilor de partid a fost anexat un document numit „Организация диванных войск Орешева”, în traducere – „Organizația trupelor de pe canapea ale Orheiului”. În același chat se menționa că documentul conține „lista celor care comentează online”.

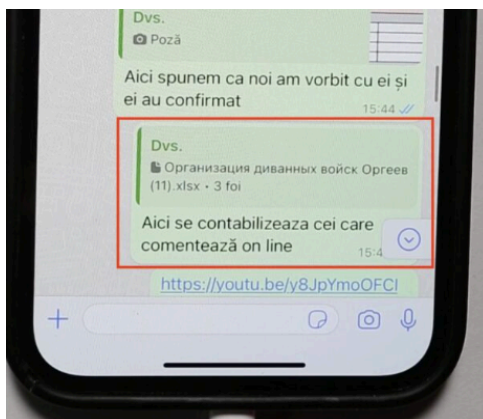

Fig 5. Captură dintr-un chat al membrilor grupării Șor, în care se discută despre cei care „comentează online”. Sursă: [ZDG.MD](#)

Reclamele erau **sponsorizate din afara Republicii Moldova**. Lucrul care îi trădează este valuta utilizată pentru plăți. Pe teritoriul Moldovei, META acceptă plăți doar în euro, în timp ce primele reclame rulate de Șor erau achitate în dolari sau alte monede străine.

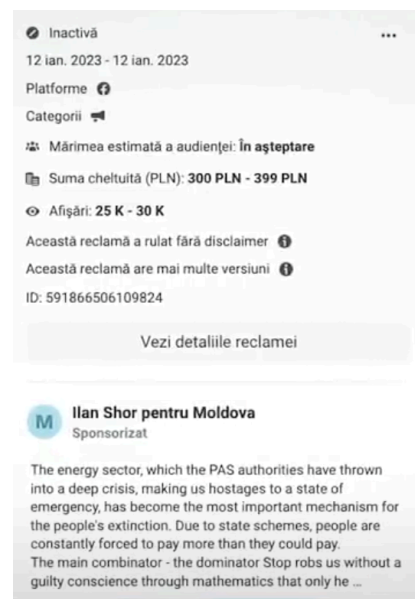

Fig 6. Reclame achitate în dolari și zloți polonezi, fapt ce demonstrează că paginile nu erau administrate din Moldova. Reclamele au rulat fără disclaimer politic, fapt ce le permitea să ruleze în Republica Moldova ca reclame comerciale. Sursă: [ZDG.MD](#)

Un alt detaliu care demonstrează că paginile nu erau gestionate din Moldova sunt administratorii acestora. La secțiunea descriere, apărea informația că paginile erau administrate din țări precum Filipine, Vietnam, Timorul de Est sau Emiratele Arabe Unite.

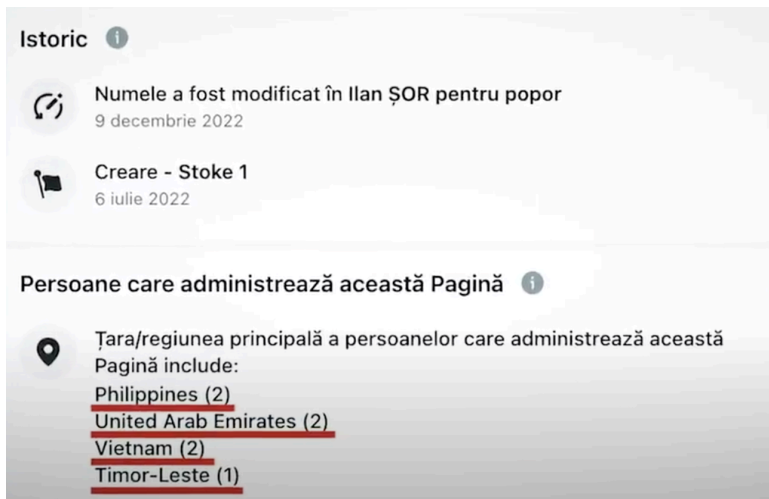

Fig 7. Pagină „Ilan ȘOR pentru popor” administrată din Asia de Sud Est. Anterior pagina avea denumirea de „Stoke 1”. Sursă: [ZDG.MD](https://www.zdg.md)

Noua rețea de pagini anonime

După acțiunile META de blocare a paginilor cu denumirea „Ilan Șor pentru popor”, oligarhul a trecut la sponsorizare a reclamelor de pe pagini false cu denumiri patriotice precum: „Moldova Autentică”, „Chisinaul de Astazi”, „Гагаузия вперед”, „Moldova вперед”, „MoldovA MeA De Vis”, „Orhei azi”, etc. Toate paginile se prezentau ca „Site web media/de știri” sau „Ziar”.

Fig 8. Pagina „Noutăți Moldova Zi de Zi” promovează un clip cu promisiunea lui Ilan Șor în contextul alegerilor generale locale de a aloca 50 de milioane de lei pentru orașele în care va fi ales primar al grupării sale.

Conform rapoartelor de monitorizare ale Comunității „*WatchDog.MD*”, din momentul sancționării de către Statele Unite ale Americii a lui Ilan Șor din [26 octombrie 2022](#) până la [1 septembrie 2024](#), oligarhul a cheltuit **469 990 de euro pentru a promova 1407 reclame pe Facebook**. Suma poate fi și mai mare, deoarece fugarul Ilan Șor a utilizat și pagini anonime ce au rulat reclame fără disclaimer, iar acestea nu se contabilizează în Biblioteca de Reclame META.

Dacă în cazul paginilor „*Ilan Șor pentru Popor*” se putea observa afilierea cu regiunea de Asia de Sud-Est după denumirea anterioară a paginilor și locația administratorilor, în cazul rețelei noi de pagini anonime acest lucru este mai dificil de depistat, deoarece nu este indicată regiunea administratorilor.

Transparență privind Pagina

Informații despre Pagină pentru Plaiul Moldovenesc Nou

Plaiul Moldovenesc Nou
Site web media/de știri

Istoric

Creare - Plaiul Moldovenesc Nou
4 aprilie 2024

Reclame de la această Pagină

Această Pagină nu rulează reclame momentan.

Mergi la Biblioteca de reclame

Fig 9. Pagina „*Plaiul Moldovenesc Nou*” nu indică din ce țară este administrată

Până la redenumire, paginile false aveau denumiri generate dintr-o serie de cuvinte cheie cum ar fi: „*News*”, „*Politics*”, „*Cinema*” „*Fit and Fabulous*”, „*Virtual*”, etc. Totodată, paginile anonime ce promovau reclamele în interesele lui Ilan Șor se prezentau ca „*Site web media/de știri*”, „*Ziar*” sau „*Companie de media/știri*”.

Transparență privind Pagina

Informații despre Pagină pentru Centrul de Știri Moldova

Centrul de Știri Moldova

Site web media/de știri

Istoric

Numele a fost modificat în Centrul de Știri Moldova

20 februarie 2024

Creare - Gourmet GurusCrafty CreationsMotivational Moments

28 aprilie 2023

Fig 9. Pagina anonimă „Centrul de Știri Moldova” care până la redenumire aveau un nume generat din mai multe cuvinte random și se prezintă ca un „Site web media/de știri”.

Aceste pagini anonime fac parte dintr-o rețea vastă de pagini create automatizat pe Facebook. Aceeași denumire de pagină poate fi identificată la zeci de pagini false. Spre exemplu, pagina „Centrul de Știri Moldova”, face parte dintr-o grupare de 21 de pagini care au denumirea „Gourmet GurusCrafty CreationsMotivational Moments”.

	Gourmet GurusCrafty CreationsMotivational Moments Melodie	Urmărește
	Gourmet GurusCrafty CreationsMotivational Moments Spa, frumusețe și îngrijire personală	Urmărește
	Gourmet GurusCrafty CreationsMotivational Moments Agenție de publicitate	Urmărește
	Gourmet GurusCrafty CreationsMotivational MomentsH cat Agenție de publicitate	Urmărește

Fig 10. Pagina anonime create automatizat cu aceeași denumire „Gourmet GurusCrafty CreationsMotivational Moments” din care făcea parte și „Centrul de Știri Moldova” până la redenumire.

În total, Comunitatea „WatchDog.MD” a reușit să identifice o rețea de peste **2167 de pagini anonime**:

- 39 din pagini anonime au fost redenumite să ruleze reclame pentru Ilan Șor;
- 107 pagini anonime și-au mutat locația în orașul Chișinău, însă au păstrat denumirea inițială;
- 315 pagini anonime sunt identificate ca promotori activi pentru a rula reclame pe Facebook, însă nu-și afișează locația;
- 1706 pagini anonime nu-și afișează locația și nu activează ca promotori activi pentru a rula reclame pe Facebook.

Din cele 2167 de pagini, cel puțin **146 dintre ele aparțin grupării criminale Șor**. În contextul alegerilor parlamentare din 28 septembrie, numărul de pagini anonime active ar putea crește considerabil pentru a promova actorii politici de la Chișinău susținuți de Moscova.

Paginile neredenumite se prezintă în mare ca „Agenție de publicitate”, „Imobiliare”, „Centru de afaceri” sau „Restaurant”.

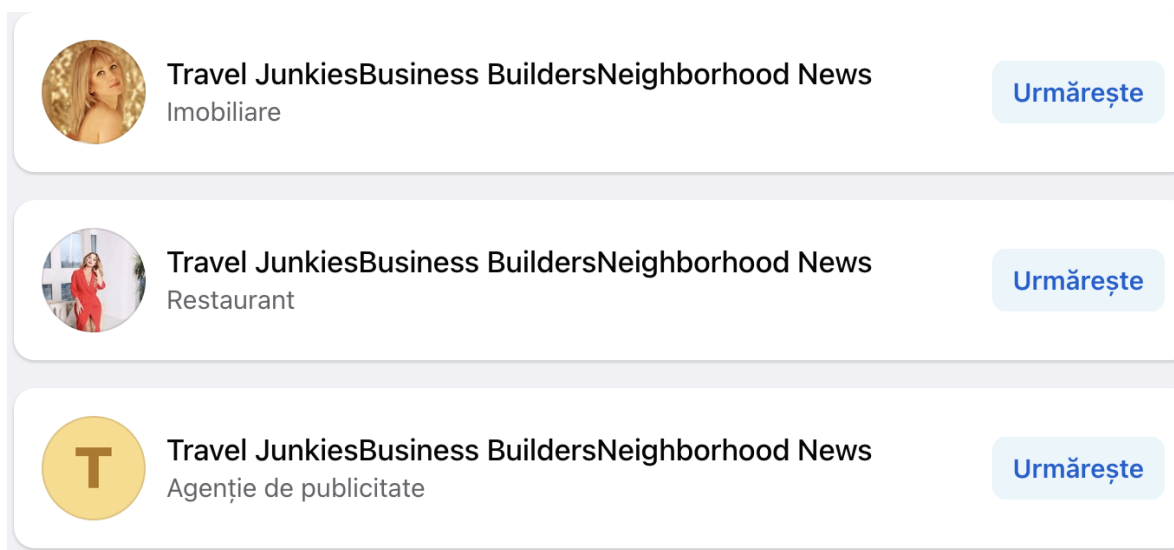

Fig 11. Paginile anonime cu denumirea „Travel JunkiesBusiness BuildersNeighborhood News” își pun la descriere că ar reprezenta „Restaurant”, „Imobiliare” sau „Agenție de publicitate”.

Pe lângă denumirile identice generate din mai multe cuvinte, paginile utilizează poze de profil ale unor domnișoare. Pozele sunt preluate de pe site-uri de dating și videochat cu modele din Europa de Est, prioritar din Rusia și Ucraina.

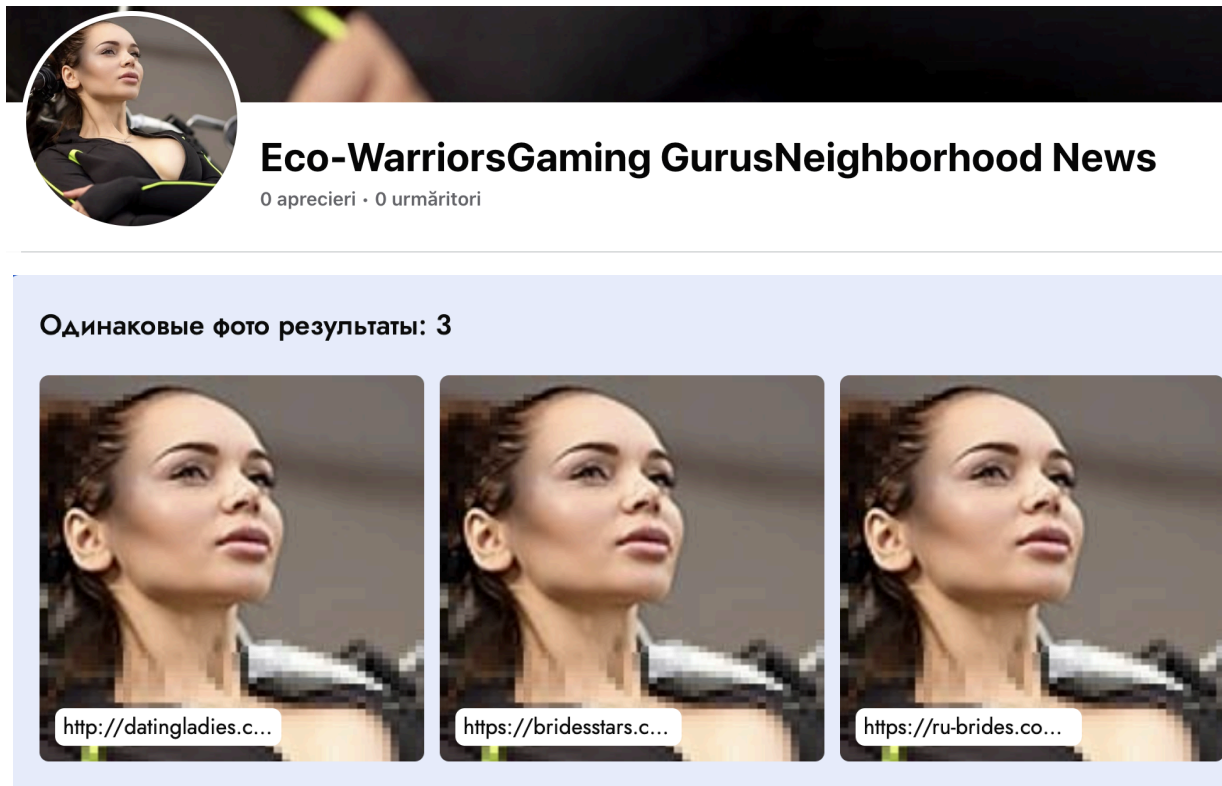

Fig 12. Poza de profil a paginii „Eco-WarriorsGaming GurusNeighborhood News” a fost identificată pe trei site-uri de videochat, cu modele din Europa de Est, prioritar din Rusia și Ucraina.

Una și aceeași poză poate fi identificată la mai multe pagini anonime cu denumiri diferite, iar titlurile pot conține aceleași cuvinte cheie.

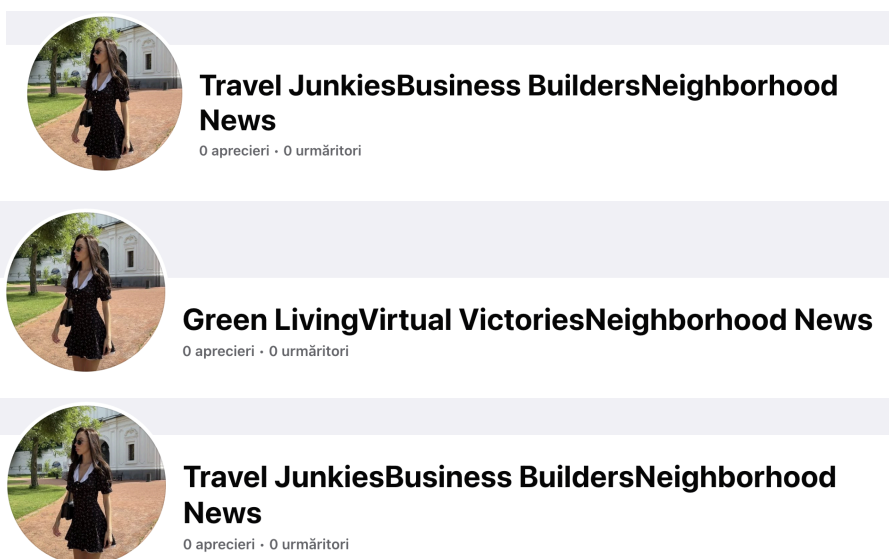

Fig 12. Pagini anonime din aceeași rețea cu denumiri diferite însă cu aceeași poză de profil. Totodată observăm că în titlurile acestor pagini apar aceleași cuvinte cheie: „Neighborhood”, „News”, „Business” și „Builders”.

Nu toate paginile din rețeaua identificată își modifică numele pentru a rula reclame. Spre exemplu pagina cu denumirea „WealthWave Innovations” ce promovează organizația „Eurasia”, condusă de Ilan Șor și sancționată la [nivel internațional](#), și-a păstrat denumirea. Acest lucru este făcut pentru a evita algoritmi META ce blochează paginile afiliate cu fugarul Șor. Spre deosebire de paginile care sunt redenumite, acestea rulează fără disclaimer pentru a nu afișa sumele cheltuite și detaliile despre promotor.

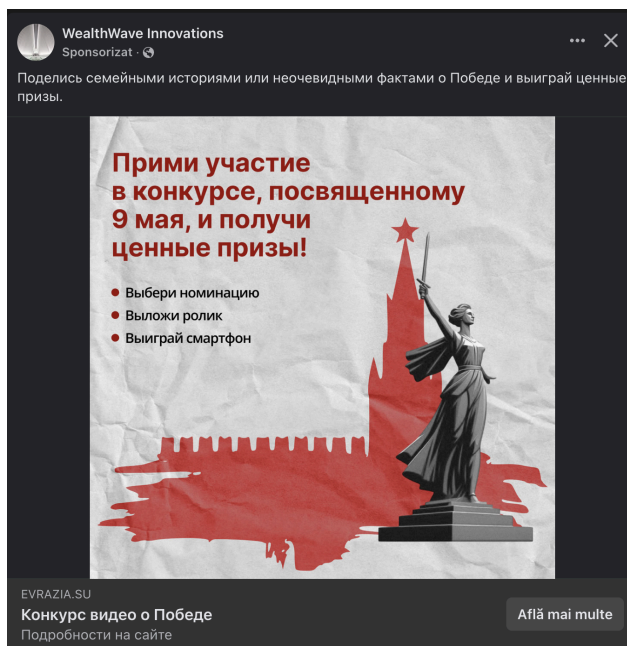

Fig 13. Pagina „WealthWave Innovations” promovează un concurs propagandistic al organizației Eurasia cu ocazia Zilei Victoriei.

Această tactică a fost utilizată anul trecut pentru discredita alegerile prezidențiale și referendumul pentru integrare europeană. Atunci pagini anonime ca „Simple Overkill” promovau clipuri manipulatorii cu Veaceslav Valico, implicat în organizarea al diversiei „[Stelele lui David](#)” din toamna lui 2023 la Paris, și membrii grupării criminale Șor: Tudor Șoiliță, Iunesa Gronik și Serghei Mișin.

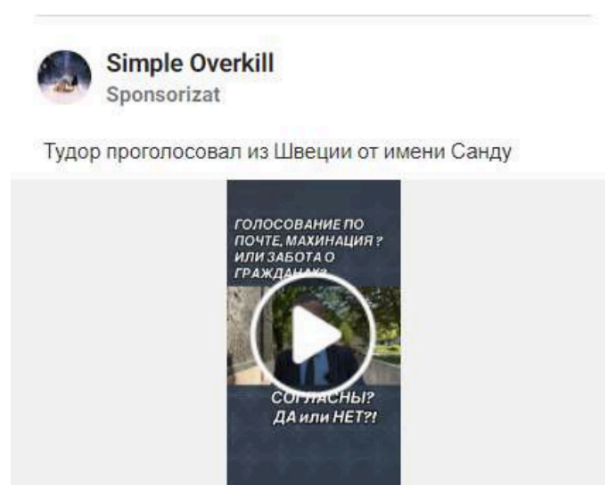

Fig. 14 Pagina „Simple Overkill” sponsorizează un video cu Tudor Șoiliță care promovează falsul că votul prin corespondență ar fi utilizat de PAS

*pentru fraudarea referendumului pentru
integrare europeană și a alegerilor prezidențiale.*

Constatări

Promovarea dezinformării prin reclame sponsorizate pe Facebook reprezintă una dintre metodele cheie prin care Kremlinul încearcă să submineze procesele democratice din Occident și să destabilizeze statele aflate în proximitatea sa strategică. Republica Moldova, aflată în ceea ce Moscova consideră zona sa legitimă și istorică de influență, este una dintre principalele ținte ale acestor operațiuni hibride.

În contextul alegerilor parlamentare din 28 septembrie, Federația Rusă pregătește activ o infrastructură online opacă formată din mii de pagini anonime care servesc propagandei pro-ruse și actorilor politici afiliați Moscovei. Scopul acestor acțiuni este formarea unei majorități parlamentare obediente Kremlinului, care [să blocheze](#) procesul de integrare europeană al Republicii Moldova și să pericliteze stabilitatea flancului estic al Ucrainei.

Prin intermediul rețelei „Eurasia” și al altor entități paravan, Rusia continuă practica documentată de corupere a alegătorilor – fie prin promisiuni financiare, fie prin dezinformare sistematică – așa cum s-a întâmplat și în cadrul alegerilor prezidențiale din 2024.

Cele 2.167 de pagini identificate până în prezent reprezintă doar un segment dintr-o rețea mult mai extinsă de pagini generate automatizat, care poate ajunge la zeci de mii de entități folosite pentru operațiuni similare în alte state europene, inclusiv România – și asta se referă doar la Facebook, fără a include alte rețele de socializare

În acest context, rețeaua documentată de WatchDog.MD va fi raportată companiei META, care are responsabilitatea de a interveni prompt și eficient pentru a bloca instrumentele digitale utilizate de persoane și organizații aflate sub sancțiuni internaționale și implicate în destabilizarea Republicii Moldova.

Recomandări

1. Intervenție rapidă din partea META

Compania META trebuie să trateze rețeaua de pagini anonime identificate ca parte a unei operațiuni coordonate de interferență politică, nu ca încălcări izolate ale politicilor de publicitate. Este necesară blocarea completă a infrastructurii automate asociate acestor pagini, nu doar ștergerea reclamelor individuale.

2. Clasificarea acțiunilor drept interferență străină

Autoritățile din Republica Moldova, în cooperare cu partenerii internaționali, ar trebui să încadreze oficial campaniile de promovare derulate de rețelele afiliate lui Ilan Șor și Federației Ruse drept forme de **interferență străină** în alegeri. Această clasificare va

permite activarea unor mecanisme legale suplimentare și sancțiuni.

3. Transparență publică sporită din partea CEC și CNA

Comisia Electorală Centrală și Centrul Național Anticorupție trebuie să publice în timp real monitorizări privind publicitatea electorală online, inclusiv date despre sursa fondurilor, administratorii paginilor și volumele financiare implicate. În acest sens, CEC și CNA trebuie să coopereze cu Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării.

4. Crearea unei liste negre a paginilor sponsorizate politic de actori sancționați

O listă publică actualizată cu paginile asociate direct sau indirect cu actori sancționați (ex: Ilan Șor, organizația „Eurasia”) ar oferi societății civile, jurnaliștilor și cetățenilor instrumente clare de verificare.

5. Campanii de alfabetizare digitală pre-electorală

Guvernul și societatea civilă trebuie să lanseze campanii explicite de **prebunking**, explicând mecanismele prin care rețelele anonime manipulează alegerile. Aceste campanii ar trebui să vizeze în special grupurile vulnerabile din punct de vedere informațional – vârstnici, public rural, diaspora din regiuni estice.

6. Implicarea Comisiei Europene și a SEAE în presiuni instituționale asupra META

Având în vedere dimensiunea transfrontalieră a rețelei, este justificată solicitarea unei reacții coordonate la nivel european, inclusiv prin platforma Code of Practice on Disinformation și prin echipele de analiză ale SEAE (EEAS StratCom).

7. Investigarea rolului rețelelor de publicitate din Asia de Sud-Est

Furnizorii de servicii digitale din Filipine, Vietnam, Emiratele Arabe Unite și alte state implicate în administrarea acestor pagini trebuie identificați și sancționați atunci când facilitează interferența politică străină.